

Đurđevečki župnik i zagrebački kanonik Franjo Milinković (1789. – 1860.)

NIKOLA CIK

Dugogodišnji đurđevečki župnik i zagrebački kanonik Franjo Milinković (Pazarište, 15. ožujka 1789. - Zagreb, 7. veljače 1860.) značajna je ličnost iz povijesti Đurđevca i Podravine u prvoj polovini 19. stoljeća. Porijeklom iz Otočacke krajiške pukovnije čitavu je službu kao župnik proveo u velikoj župi sa središtem u Đurđevcu kao tipičnom krajiškom naselju gdje je ostavio značajan trag. U Đurđevcu je kao župnik proveo puna tri desetljeća od 1821. do 1851. godine. Ondje je 1824. godine sagradio i uredio župnu crkvu koju je posvetio svetome mučeniku Jurju, započeo je voditi župnu spomenicu 1825. godine, a 1826. godine otvorio je novo župno groblje. Od 1827. godine vršio je službu podarhiđakona u Komarničkom arhiđakonatu pa je sudjelovao u posveti mnogih novih sakralnih objekata i više puta ugostio nekoliko biskupa u Podravini. Bio je vrstan odgojitelj mladih svećenika koji su u Đurđevcu službovali kao kapelani te se smatra nositeljem i širiteljem ideja hrvatskog narodnog preporoda na području gdje je djelovao. Zbog svojih zasluga imenovan je najprije začasnim, a onda i pravim kanonikom pa je posljednje desetljeće života proveo u Zagrebu gdje je radio u službi Zagrebačke nadbiskupije.

Ključne riječi: Franjo Milinković, svećenik, župnik, kanonik, Đurđevac, 19. stoljeće, Vojna krajina

1. Uvod

Među tridesetak svećenika koji su kao župnici u posljednja četiri stoljeća upravljali rimokatoličkom župom u Đurđevcu ističe se ime Franje Milinkovića¹ koji je na više nači-

na obilježio povijest Đurđevca i Podravine u prvoj polovini 19. stoljeća. U Đurđevcu je kao župnik proveo veći dio svoje svećeničke službe, zaslužan je za gradnju prijašnje župne crkve, počeo je voditi župnu spomenicu, revno je vršio službu podarhiđakona te je postao zagrebačkim kanonikom i odlikovan je

¹ Popisi đurđevečkih župnika do sada su objavljeni na nekoliko mjesta, a prvenstveno u: CVEKAN, Paškal: *Đurđevac kakav nije poznat*. Đurđevac: Skupština Općine Đurđevac, 1991., 105.; PETRIĆ, Hrvoje: *Prilozi za popis župnika i upravitelja župa Podravine od srednjega vijeka do 20. stoljeća*. // Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja XIII, 26, 2014., 218–219. Redoslijed župnika u Đurđevcu moguće je pratiti i u radovima: HORVAT, Rudolf:

Povijest Gjurgjevca. Zagreb, 1940.; RAZUM, Stjepan: *Vjeroispovijedi i župničke prisege Zagrebačke nadbiskupije*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalcić“, 2010. Najnoviji popis župnika i kapelana (duhovnih pomoćnika i župnih vikara) u Đurđevcu od 16. stoljeća do danas koji je sastavio autor ovih redaka nalazi se na mrežnome mjestu iste župe: www.zupadjurdjevca.com.

vladarevim ordenom. Franjo Milinković nije nepoznata ličnost među onima koji se bave poviješću Đurđevca, Podravine i hrvatskog klera. S obzirom na to da je 1851. godine postao zagrebačkim kanonikom njegova biografija nalazi se u znamenitom rukopisnom djelu povjesničara i kanonika Ljudevita Ivančana. Milinkovićevo ime spominje se u svakom pregledu povijesti grada i župe u Đurđevcu kao i u različitim djelima hrvatskih crkvenih povjesničara. Sažetu Milinkovićevu biografiju objavio je povjesničar mons. Stjepan Kožul pišući o svećenicima bjelovarskoga kraja. Na temelju objavljenih podataka te informacija prikupljenih iz neobjavljenih pisanih povijesnih izvora i tiskovina možemo sastaviti prilog za biografiju ovog zaslužnog dugogodišnjeg đurđevčkog župnika i zagrebačkog kanonika.

2. Porijeklo i školovanje

Franjo Milinković rođen je u Pazarištu 15. ožujka 1789. godine u obitelji Vida i Marte Milinković rođ. Maras. Toga je dana kršten imenom svetog Franje Paulskog čiji je spomendan 2. travnja pa je taj dan bio njegov imendan. Podatke o rođenju, odnosno krštenju i obitelji Franje Milinkovića nalazimo u matičnim knjigama rimokatoličke župe svetog apostola Jakova u Pazarištu, odnosno današnjem Donjem Pazarištu. Iz matične knjige krštenih doznajemo da su Vid i Marta Milinković osim Franje imali sinove Josipa (rođen 19. ožujka 1785.) i Karla (rođen 5. svibnja 1792.). Milinkovići su bili brojni u Pazarištu jer je u prvoj polovini 19. stoljeća bilo šest različitih obitelji, odnosno kuća s tim prezimenom. Jedan od župnika u Pazarištu bio je Andrija Milinković (umro 16. svibnja 1834.). Po svemu sudeći taj je župnik bio domaći sin i vjerojatno rođak svećenika Franje Milinkovića. Detaljnija i opsežnija analiza podataka zabilježenih u matičnim knjigama ove župe zasigurno bi rezultirala rekonstrukcijom rodoslovlja obitelji Milinković i drugim spoznajama o nositeljima tog prezimena.² Osnovni biografski podatci o Franji Milinkoviću zabilježeni su i u nekoliko zapisnika kanonskih vizitacija iz vremena

kada je bio župnik u Đurđevcu.³

Vrijedne podatke o svojem porijeklu i školovanju zapisao je sam Milinković kao župnik u Đurđevcu latinskim jezikom na prvim stranicama župne spomenice koju je počeo voditi 1825. godine. Ondje je uvrstio svoju genealogiju (tako je naslovio taj dio teksta), odnosno sažetu biografiju. S obzirom na to da u njoj spominje događaje do 1844. godine možemo zaključiti da je tada napisao svoju biografiju, a prigodom imenovanja začasnim kanonikom. Podatci o rođenju podudaraju se s onima iz matice krštenih, a tu je i svjedočanstvo da je rođen u Župi svetog apostola Jakova u Pazarištu u Otočačkoj pukovnji (regimentu). Nadalje doznajemo o njegovom školovanju. Prema vlastitim zapisima, u školu u Zagreb odveo ga je pokojni fratar Ivan iz Mrežnice. Ondje je darežljivošću biskupa Josipa Žalca polazio studij filozofije, a 1808. godine nastavio sa studijem teologije. Osim hrvatskog, govorio je latinski i njemački jezik. U Zagrebu je primio više redove 24., 26. i 28. kolovoza 1813. godine. Kao 24-godišnjak je 19. rujna 1813. godine slavio prvu svetu misu u župi u Konjšćini kod Zagreba. Nije poznato zašto mladu misu nije slavio u zavičaju, odnosno rodnoj župi gdje je vjerojatno stekao i primarno obrazovanje te uspostavio prve kontakte s klerom i Crkvom. Iste je godine postao kapelanom u Novoj Rači u Đurđevčkoj pukovnji. Ostao je djelovati kao svećenik na području te krajiške pukovnije jer je iz Rače 1815. godine poslan za kapelana u župu u Đurđevcu.⁴ Bilo je to u doba kada je župom u Đurđevcu umjesto bolesnog župnika Andrije Novosela upravljao Franjo Rađa koji je 1816. godine postao đurđevčkim župnikom. Poslije Rađine smrti 1821. godine upraviteljem župe u Đurđevcu postao je Franjo Milinković da bi 13. srpnja bio imenovan župnikom.⁵

3 Nadbiskupski arhiv u Zagrebu, Kanonske vizitacije (dalje: NAZ, KV), Prot. 102/XIV, 65.; Prot. 103/XV, 13.

4 IVANČAN, Ljudevit: *Podaci o zagrebačkim kanonicima od godine 1193. do 1924.* Zagreb, 1912. – 1924. (rukopis u Nadbiskupskom arhivu u Zagrebu), 986; KOŽUL, Stjepan: *Svećenici bjelovarskoga kraja, dio I., Bjelovarski dekanat.* Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, 2007., 539.; Arhiv župnog ureda rkt. župe svetog mučenika Jurja u Đurđevcu. Spomenica župe.

5 RAZUM, Stjepan: *Vjeroispovijedi i župničke prisega Zagrebačke nadbiskupije.* Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, 2010., 261, 266.; NAZ, KV, Prot. 103/XV, 13.; KOŽUL, Stjepan: *Svećenici bjelovarskoga kraja, dio I., Bjelovarski dekanat.* Zagreb:

2 Matične knjige rimokatoličke župe svetog apostola Jakova u Donjem Pazarištu nalaze se u Zbirci matičnih knjiga Hrvatskog državnog arhiva, a dostupne su i na mrežnom mjestu: www.familysearch.org.

3. Župnik u Đurđevcu

Kada je postao župnikom u Đurđevcu, Milinković je imao 32 godine i tako je relativno mlad na upravu dobio vrlo veliku župu. Naime, župa sa središtem u Đurđevcu gdje se nalazila župna crkva posvećena Blaženoj Djevici Mariji od Navještenja sastojala se od ukupno sedam naselja: Đurđevac, Kalinovec, Čepelovec, Budrovec, Šemovec, Sveta Ana i Mičetinec. Prema podacima koje je sam Milinković zabilježio u župnoj spomenici, a koje nalazimo i u zapisniku kanonske vizitacije iz 1825. godine, te je godine u svim naseljima u sastavu župe živjelo 5762 stanovnika u 718 kuća, odnosno domaćinstava.⁶ U prvim godinama Milinkovićeva župnikovanja u čitavoj se đurđevčkoj župi godišnje rađalo oko tri stotine djece i godišnje je bilo između 150 i 200 sprovoda, a vjenčavalo se između 60 i 80 parova mladenaca.⁷ Stoga bismo mogli zaključiti da je u župi tada vladalo doba pozitivnog demografskog prirasta. To je ujedno za svećenike koji su tada bili u Đurđevcu značilo mnogo posla u smislu dijeljenja sakramenata i obavljanja obreda. Osim toga, na području župe bilo je desetak sakralnih objekata za čiju je brigu u materijalnom smislu bio odgovoran župnik. Najveći i najvažniji sakralni objekt bila je župna crkva u Đurđevcu kao središtu župe. Ona je zapravo predstavljala i najveći problem u župi jer je bila stara i u ruševnom stanju. Sa stanjem župne crkve kao i sa samom župom Franjo Milinković se mogao upoznati i prije nego je preuzeo župničku službu jer je u Đurđevcu bio kapelan od 1815. godine. Čini se da je zato vrlo brzo mogao prionuti rješavanju problema dotrajale župne crkve. Ta je crkva bila sagrađena 1710. godine i temelji su joj bili postavljeni na drvenoj konstrukciji (trupcima i gredama) na kojima su stajale i prijašnje drvene župne crkve u središtu Đurđevca. Zbog loših temelja teška zidana građevina je propadala i pucala te je u 18. stoljeću više puta popravljana i dograđivana. Do početka 19. stoljeća crkva je očito bila u tako lošem stanju da je župnik Andrija Novosel (1804. – 1816.)



Sl. 1. Župna crkva svetog Jurja u Đurđevcu koju je 1824. godine sagradio župnik Franjo Milinković.

želio sagraditi novu. Kako u tome naumu nije uspio, dao je proširiti i popraviti staru crkvu. Takva je crkva dočekala i župnika Milinkovića te se očito dalje raspadala čemu je pridonijelo veliko nevrijeme koje je zahvatilo Podravinu u lipnju 1821. godine te nanijelo štetu crkvi i drugim građevinama u Đurđevcu. Iste je godine u Đurđevcu boravio zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovac s velikom pratnjom (među njima i pomoćni biskup Žalec). Obišavši župni dvor i crkvu nedavno pogođene nevremenom, biskup Vrhovac potaknuo je rušenje stare i gradnju nove župne crkve. Đurđevčani na to očito nisu bili spremni te je župna crkva u takvom stanju dočekala posjet budućeg zagrebačkog biskupa Aleksandra Alagovića 1822. i đakovačkog biskupa Karla Mirka Rafaja 1823. godine.⁸

Stara župna crkva doista je srušena u proljeće 1824. godine i u vrlo kratkom razdoblju (od travnja do listopada) sagrađena je nova u baroknom stilu koja je stajala do 1928. godine. Ovako uspješan pothvat svjedoči o tadašnjoj demografskoj i ekonomskoj potentnosti župe. Uz gradnju župne crkve u Đurđevcu 1824. godine vezana je i promjena njenog titulara te je tada i ona bila stavljena pod nebesku zaštitu svetog mučenika i vojnika Jurja. Opremanje unutrašnjosti nove župne crkve ne svjedoči samo o Milinkovićevom umjetničkom ukusu kao naručitelju i investitoru već i o njegovim organizacijskim sposobnostima u smislu angažiranja donatora za izradu oltara.

Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, 2007., 539–540.

6 NAZ, KV, Prot. 102/XIV, 65; Arhiv župnog ureda rkt. župe svetog mučenika Jurja u Đurđevcu. Spomenica župe.

7 CIK, Nikola: *Ekohistorija Đurđevca i Virja u drugoj polovini 18. stoljeća*. Đurđevac: Meridijani, 2016., 254–259.

8 HORVAT, Rudolf: *Povijest Gjurjjevca*. Zagreb, 1940., 56–57; CVEKAN, Paskal: *Đurđevac kakav nije poznat*. Đurđevac: Skupština Općine Đurđevac, 1991., 60–63; Arhiv župnog ureda rkt. župe svetog mučenika Jurja u Đurđevcu. Spomenica župe



Sl. 2. Razglednica Đurđevca s motivom župne crkve.

Istodobno je župa napredovala u duhovnom i intelektualnom pogledu jer je u to vrijeme nekoliko Đurđevčana zaređeno za svećenike (sedmorica njih rođenih između 1801. i 1806. godine) od kojih su neki svoju prvu svetu misu prikazali u novoj župnoj crkvi. U selima koja su bila župne filijale upravo tada otvarane su škole u suradnji s krajiškim vlastima s čijim je predstavnicima kao mjesnom elitom župnik odlično surađivao. Milinković je 1830. godine dao preporuke zagrebačkom biskupu Aleksandru Alagoviću za tadašnjeg đaka Ivana Trnskog (1819. – 1910.) porijeklom iz Novigrada Podravskog kojeg je biskup doista primio u biskupijski orfanotrofij.⁹

Možda je upravo gradnja nove župne crkve župnika Milinkovića potaknula da započne važne događaje u župi bilježiti u župnu spomenicu (lat. *Liber memorabilium*). Bilo je to 1825. godine kada je u prvim stranicama ukratko opisao povijest i izgled Đurđevca. Stoga Franju Milinkovića možemo smatrati autorom najstarijeg poznatog pregleda povi-

jesti Đurđevca. Osim povijesnih činjenica koje je uspio prikupiti tu je i zanimljiv suvremeni opis Đurđevca i okolnih naselja te detaljan opis sakralnih objekata. Osim župne spomenice revno je bilježio podatke u matične knjige od kojih većina nije sačuvana.¹⁰ O Milinkovićevoj uspješnoj suradnji s krajiškim i crkvenim vlastima svjedoči zatvaranje starog i osnivanje novog groblja u Đurđevcu 1826. godine. S obzirom da je to groblje imalo status župnog bilo je pod župnikovom upravom i brigom te je imalo važnu ulogu u poboljšanju zdravstveno-higijenskih uvjeta u ovome krajiškom naselju.¹¹ Nastavio je i s gradnjom sakralnih objekata na području župe. Poslije gradnje župne crkve u Đurđevcu vjerojatno mu je najveći graditeljski pothvat bio gradnja filijalne crkve svetog Križa u Šemovcima 1832. godine.¹² Osim toga, u samome Đurđevcu su za njegove uprave župom sagrađene kapele Trpnog Isusa (1844.) i Majke Božje od Sedam Žalosti uz put prema Mičetincu (1849.).¹³

Poslije mnogih uspješnih pothvata i zasluga u Đurđevcu župnik Franjo Milinković nagrađen je službom podarhidakona (vicearhidakona) Komarničkog arhidakonata. Bilo je to 1827. godine nakon što je u kolovozu dotadašnji podarhidakon i virovski župnik Ignacije Uzorinac postao zagrebačkim kanonikom te iz Virja preselio u Zagreb. Od tada ime Franje Milinkovića nalazimo u mnogim dokumentima na širem području Đurđevca gdje je kao podarhidakon i đurđevčki župnik (potpisivao se latinski: *Franciscus Millinkovich Varchnus et Parochus Szentvariensis*) prisustvovao važnim događajima i javnim skupovima, vodio sprovode svećenika i drugih uglednika i slično. Kada to nije dolazio učiniti biskup, sam je blagoslovio temeljne kamene i nove crkve koje su u to vrijeme građene u ovome dijelu Podravine, primjerice: novu župnu crkvu u Novigradu Podravskom (1830.), temeljni ka-

10 Arhiv župnog ureda rkt. župe svetog mučenika Jurja u Đurđevcu. Spomenica župe i zbirka matičnih knjiga

11 Osnivanje sadašnjeg đurđevčkog groblja detaljno je opisano u: CIK, Nikola: *Povijest gradskog groblja u Đurđevcu*. // Podravski zbornik 41/2015 (ur. Robert Čimin), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2015., 73–96.

12 ZVONAR, Ivica: *Crkva Svetoga Križa u Šemovcima, 1832. – 2012*. Virje: Općina Virje, 2012.

13 CVEKAN, Paškal: *Đurđevac kakav nije poznat*. Đurđevac: Skupština Općine Đurđevac, 1991., 85–86.

9 ČORKALO JEMRIĆ, Katica, ur.: *Izabrana djela Ivana Trnskog*. Zagreb: Matica hrvatska, 2017., 49.

men župne crkve u Virju (1832.), Goli (1840. i novu crkvu 1842.) i Ferdinandovcu (1845.) te novu kapelu i novoootvoreni dio groblja svetog Jakoba u Virju (1847.).¹⁴ U posljednja dva spomenuta događaja Franjo Milinković je već imao titulu začasnog kanonika. Imenovanje začasnim kanonikom katedralne crkve zagrebačke dobio je 27. siječnja 1844. godine i nakon toga je nastavio vršiti službu župnika u Đurđevcu. Veliku čast doživio je u proljeće 1847. godine kada je imao priliku ugostiti zagrebačkog biskupa i banskog namjesnika Jurja Haulika i pratiti ga na pastoralnom pohodu župama u Podravini.¹⁵

Tijekom 30-godišnje župničke službe u Đurđevcu Milinkoviću je pomagalo desetak kapelana. Zanimljivo je da su među njima dvojica njegovih nasljednika, odnosno kasniji đurđevečki župnici Ivan Korać (1852. – 1856.) i Nikola Žalec (1857. – 1867.). Domaći sinovi Stjepan Semeraj i Franjo Tomašegović također su bili kapelani u Đurđevcu u to doba. U posljednjem desetljeću Milinkovićevog boravka u Đurđevcu (1840-ih godina) kapelani su bili Franjo Ksaver Golubić, Karlo (Dragutin) Vran i Stjepan Šimunić. Vrijedno se osvrnuti na životopise nekoliko Milinkovićevih kapelana koji su veći dio života proveli u različitim župama u Podravini, a bili su vrlo sposobni svećenici te su neki postali zagrebačkim kanonicima. Prvi od njih je Matija Tonhauzer (Varaždin, 1796. – Zagreb, 1859.) koji je bio kapelan u Đurđevcu 1820-ih godina, a kasnije župnik u Drnju, Sigecu, Pitomači i Bjelovaru odakle je preselio u Zagreb 1856. godine kada je imenovan zagrebačkim kanonikom. Zapamćen je kao sposoban, energičan i učen svećenik.¹⁶ Franjo Mučnjak (Karlovac, 1802.

– Zagreb, 1863.)¹⁷ i Franjo Ksaver Poštuvančić (Varaždin, 1795. – Drnje, 1856.)¹⁸ bili su kapelani u Đurđevcu od 1827. godine. Mučnjak je kasnije bio župnik u Bosiljevu i dekan Karlovačkog dekanata, a 1857. godine imenovan je zagrebačkim kanonikom. Poštuvančić je poslije dvogodišnje kapelanske službe u Đurđevcu bio upravitelj župa u Cigleni i Novoj Rači, a zatim župnik u Kozarevcu i Drnju. Svugdje je bio na dobrom glasu kao uzoran i vrijedan svećenik i čitav je život proveo u župama na području Vojne krajine. Od 1839. do 1854. godine u Đurđevcu je bio kapelan Ignac (Vatroslav) Klemenčić (Varaždin, 1814. – Novigrad Podravski, 1881.) koji je kasnije bio župnik u Kozarevcu (1855. – 1869.) i Novigradu Podravskom (1870. – 1881.). Dakle, bio je svećeničkom službom vezan za Podravinu gdje je slovio kao vrlo učen i uzoran svećenik te je imenovan začasnim čazmanskim kanonikom. Zabilježeno je kako je kao kapelan u Đurđevcu prijateljvao sa znamenitim ilircem Ferdom Rusanom koji je živio u Šemovcima i Virju te vrijedno radio na širenju preporodnih ideja. Klemenčić je u tome bio uspješan jer je kao i Rusan bio vrlo vješt organizator kulturnih događanja i izvanredan pjevač.¹⁹

Stjepan: *Vjeroispovijedi i župničke prisega Zagrebačke nadbiskupije*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije, „Tkalcić“, 2010., 304, 306, 309, 310, 329.; IVANČAN, Ljudevit: *Podaci o zagrebačkim kanonicima od godine 1193. do 1924.* Zagreb, 1912. – 1924. (rukopis u Nadbiskupskom arhivu u Zagrebu), 995–996.

17 KOŽUL, Stjepan: *Svećenici bjelovarskoga kraja, dio I., Bjelovarski dekanat*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalcić“, 2007., 47, 465–466, 578, 599.; RAZUM, Stjepan: *Vjeroispovijedi i župničke prisega Zagrebačke nadbiskupije*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalcić“, 2010., 294, 328.; IVANČAN, Ljudevit: *Podaci o zagrebačkim kanonicima od godine 1193. do 1924.* Zagreb, 1912. – 1924. (rukopis u Nadbiskupskom arhivu u Zagrebu), 997.

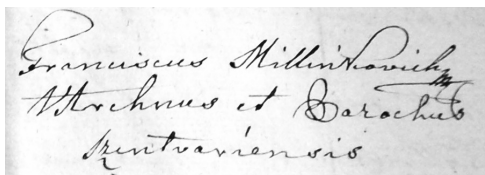
18 KOŽUL, Stjepan: *Svećenici bjelovarskoga kraja, dio I., Bjelovarski dekanat*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalcić“, 2007., 90, 281, 363, 517, 541–542.; RAZUM, Stjepan: *Vjeroispovijedi i župničke prisega Zagrebačke nadbiskupije*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalcić“, 2010., 281, 306, 307, 330.; BARTOLIĆ, Franjo: *100 godina župne crkve u Kozarevcu*. Kozarevac: Župa sv. Franje Ksaverskoga Kozarevac, 2009., 10.

19 BARTOLIĆ, Franjo: *100 godina župne crkve u Kozarevcu*. Kozarevac: Župa sv. Franje Ksaverskoga Kozarevac, 2009., 10.; MADJER, Blaž: *Časti i dobru zavičaja*. Zagreb: 1992. (pretisak), 203–204.; KOŽUL, Stjepan: *Svećenici bjelovarskoga kraja, dio I., Bjelovarski dekanat*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalcić“, 2007.,

14 MADJER, Blaž: *Časti i dobru zavičaja*. Zagreb: 1992. (pretisak), 132.; CVEKAN, Paškal: *Virje*. Virje, 1976., 59, 87, 112.; VEČENAJ-TIŠLAROV, Ivan: *Mojemu zavičaju: Prekodravlje u povijesti, legendi i priči*, knjiga četvrta. Gola, 1992., 73–74.; CVEKAN, Paškal: *Župa i selo Ferdinandovac*. Ferdinandovac, 1974., 24.; KOŽUL, Stjepan: *Svećenici bjelovarskoga kraja, dio I., Bjelovarski dekanat*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalcić“, 2007., 89, 540.

15 CIK, Nikola: *Biskupi i banski namjesnik Juraj Haulik u Podravini 1847. godine*. // Podravske širine. Dostupno na: <http://podravske-sirine.com.hr/arhiva/6339> (13. lipnja 2018.); CVEKAN, Paškal: *Župa i selo Ferdinandovac*. Ferdinandovac, 1974., 25.

16 PETRIĆ, Hrvoje: *Općina i župa Drnje*. Drnje: Nakladna kuća Dr. Feletar, 2000., 150.; KOŽUL, Stjepan: *Svećenici bjelovarskoga kraja, dio I., Bjelovarski dekanat*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalcić“, 2007., 49–51, 541.; RAZUM,



Sl. 3. Vlastoručni potpis Franje Milinkovića.

Prema tome bismo Milinkovića mogli smatrati vrsnim odgajateljem mladih svećenika s kojima je u Đurđevcu surađivao za vrijeme njihove kapelanske službe. Trojica od njih postali su zagrebački kanonici. Većina ih je ostala čitavog života vezana za podravske župe ili za Bjelovar kao središte Đurđevčke krajiške pukovnije pa bismo službu u tome gradu mogli smatrati prestižnom. I sam je Milinković porijeklom s krajiškog područja pa se možda zato dobro snašao u Đurđevcu kao tipičnom krajiškom naselju. Ondje je imao vrlo važnu ulogu u kulturnom životu. Kao što za spomenutog kapelana Klemenčića znamo da je podržavao i širio preporodne ideje isto bismo mogli zaključiti i za župnika Milinkovića. Naime, obilnim je doprinosima poticao stvaranje prvih kulturnih institucija u Hrvata. Tako je darovao novac za Maticu ilirsku (hrvatsku), Ilirski zavod sv. Jeronima u Rimu, Gospodarsko društvo, Narodni muzej i knjižnicu. Zanimljivo je da je Narodnom muzeju 1839. godine darovao zub mamuta izvađen iz rijeke Tise. Na dobrotvorne akcije poticao je i svoje kapelane. Njihova imena redovito nalazimo u popisima „rodoljuba“ koji su darovali prinose za kulturne institucije objavljenima u tadašnjim novinama.²⁰ Vjerojatno je Milinković sa svojim kapelanima u Đurđevcu njegovao ideje hrvatskog narodnog preporoda. O izravnoj podršci preporodnim idejama svjedoči pisano djelo u obliku pjesme koju je Franjo Milinković napisao u čast preteći preporoda zagrebačkom biskupu Aleksandru (Sandoru) Alagoviću. Ono je tiskano u Varaždinu

109, 540, 542.; RAZUM, Stjepan: *Vjeroispovijedi i župničke prisege Zagrebačke nadbiskupije*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, 2010., 327, 352, 372.

20 Ilirske narodne novine V, 6 (19. siječnja 1839.), 1; Ilirske narodne novine VIII, 50 (21. lipnja 1842.), 1; Novine horvatsko-slavonsko-dalmatinske X, 81 (9. listopada 1844.), 1; Carsko-kr. službene narodne novine XIX, 214 (20. rujna 1853.), 1; Carsko-kr. službene narodne novine XIX, 219 (26. rujna 1853.), 1; Carsko-kr. službene narodne novine XXIII, 263 (17. studenoga 1857.), 1.

1830. godine i predstavljalo je poklon biskupu Alagoviću od Đurđevčkog kotara (dekanata) u arhidakonatu u kojem je Milinković bio podarhidakon.²¹ Primjerak ovog djela čuva se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

4. Kanonik u Zagrebu i smrt

Milinković je iz Đurđevca otišao nakon puna tri desetljeća župničke službe 1851. godine kada je imenovan zagrebačkim kanonikom. Njegove zasluge bile su doista velike, sposobnost dokazana, a ljudske vrline istaknute. Tada je đurđevčkim župnikom postao prijašnji Milinkovićev kapelan Ivan Korać. Milinkovićevo imenovanje kanonikom dogodilo se 20. ožujka 1851. godine, a instaliran je 21. svibnja iste godine. Od tada je Milinković živio u Zagrebu u kanoničkoj kuriji broj 26. Dana 20. travnja 1854. godine primio je od kralja Franje Josipa I. viteško odlikovanje *Red željezne krune treće vrste*, istog dana kada je vladar Josipu Jelačiću podijelio grofovski naslov. Zagrebački nadbiskup povjerio mu je 1856. godine službu sisačkog prefekta, a 23. kolovoza 1858. godine imenovan je arhidakonom Vrbovečkog arhidakonata. Uz to je bio prisjednik nekih županijskih sudova. Kanonik Franjo Milinković umro je poslije duge i teške bolesti okrijepljen svetim sakramentima 7. veljače 1860. godine u 10 sati prijepodne u svojoj kuriji u Zagrebu. Bio je tada u 71. godini života i 47. godini svećeništva, a kao kanonik je proživio malo manje od 9 godina. Pokopan je u kriпти prvostolne crkve u Zagrebu 9. veljače 1860. godine u 4 sata poslijepodne, a sprovod su vodili komarnički arhidakon i zagrebački kanonik otac Martin Pavčec i prebendar Antun Lukić. Činjenica smrti Franje Milinkovića i podatci u ukopu zabilježeni su u matičnoj knjizi umrlih zagrebačke župe svete Marije. Vijest o smrti kanonika i arhidakona Franje Milinkovića objavljena je na dan sprovoda u Narodnim novinama.²² Nije poznato je

21 IVANČAN, Ljudevit: *Podaci o zagrebačkim kanonicima od godine 1193. do 1924.* Zagreb, 1912. – 1924. (rukopis u Nadbiskupskom arhivu u Zagrebu), 986.

22 Carsko-kr. službene narodne novine XX, 95 (26. travnja 1854.), 1.; IVANČAN, Ljudevit: *Podaci o zagrebačkim kanonicima od godine 1193. do 1924.* Zagreb, 1912. – 1924. (rukopis u Nadbiskupskom arhivu u Zagrebu), 986.; KOŽUL, Stjepan: *Svećenici bjelovarskoga kraja, dio I., Bjelovarski dekanat*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, 2007., 540.; Carsko-kr. službene narodne novine

li imao oporuku niti čuva li se negdje njegova privatna ostavština. Pretpostavlja se da je kao kanonik mogao biti portretiran, no o portretu ne postoje informacije.

5. Zaključak

Dugogodišnji đurđevački župnik i zagrebački kanonik Franjo Milinković (Pazarište, 15. ožujka 1789. – Zagreb, 7. veljače 1860.) ovdje je prikazan u svjetlu podataka prikupljenih iz različitih objavljenih i arhivskih izvora, pogotovo s područja Đurđevca gdje je tri desetljeća djelovao kao župnik i još 6 godina kao kapelan. Osnovni biografski podatci prikupljeni su iz više različitih izvora i međusobno uspoređeni. Milinković potječe iz Otočacke krajiške pukovnije, a njegova župnička služba protekla je u Đurđevcu u drugoj četvrtini 19. stoljeća. Ondje je više puta imao priliku ugostiti biskupe i druge uglednike što je i zabilježeno u pisanim povijesnim izvorima. U prvim godinama župničke službe u Đurđevcu uspješno je riješio problem ruševne stare župne crkve na čijem je mjestu u samo nekoliko mjeseci sagradio novu u baroknom stilu i prikladno opremio njenu unutrašnjost. Pri tome je uspio ishoditi promjenu titulara župne crkve. U isto je vrijeme započeo upisivati podatke u župnu spomenicu, a pošto je na prvim stranicama zabilježio sve podatke koje je mogao prikupiti o povijesti i izgledu župe i naselja možemo ga smatrati autorom najstarijeg poznatog pregleda povijesti Đurđevca. Đurđevčane je zadužio i osnivanjem novog groblja 1826. godine. Osim župne crkve u njegovo je vrijeme sagrađeno još nekoliko sakralnih objekata na području prostrane đurđevačke župe. Milinkovićevo ime zabilježeno je i u povjesnicama drugih naselja i župa u Podravini koje je redovito pohodio kao podarhiđakon Komarničkog arhiđakonata (od 1827. godine) pogotovo kada je blagoslivljao nove sakralne objekte ili pratio biskupe na njihovim pastirskim pohodima u Podravini. Uz sve to, mnogo je mario za kulturu i prosvjetu čemu je podučavao i poticao mlade svećenike koji su kao kapelani djelovali u Đurđevcu. Prema trenutno dostupnim podacima Milinkovića možemo smatrati vrijednim pristašom

hrvatskog narodnog preporoda i nositeljem preporodnih ideja u đurđevačkoj Podravini u prvoj polovini 19. stoljeća. Zahvaljujući svojim zaslugama i sposobnostima Franjo Milinković je najprije imenovan začasnim, a 1851. godine i pravim kanonikom te je poslije gotovo četiri desetljeća službovanja na području Đurđevačke krajiške pukovnije preselio u Zagreb. Ondje je obavljao još neke važne funkcije pri Prvostolnom Kaptolu i primio priznanja za svoja djela. Prema svemu sudeći bio je uzoran i ugledan svećenik.

Summary

Đurđevac's pastor and Zagreb's canon Franjo Milinković (1789 - 1860)

Longtime Đurđevac's pastor and Zagreb's canon Franjo Milinković (Pazarište, March 15, 1789 - Zagreb, February 7, 1860) was an important person in the history of Đurđevac and Podravina in the first half of the 19th century. Originally from Otočacka krajiška pukovnija, he served as a pastor in a large parish with a center in Đurđevac, where he left a lasting mark. In Đurđevac, he served as a pastor for three decades, from 1821 to 1851. There, in 1824, he built the parish church dedicated to the holy martyr Juraj. Milinković also began maintaining the parish memorial in 1825, and in 1826 he opened a new graveyard. From 1827, he served as an assistant archdeacon in the Komarnica's arciđakonatus. He also participated in the blessing of many new sacral facilities and he hosted several bishops while they were visiting Podravina. He was an exceptional educator of young priests who served in Đurđevac as chaplains, and he was considered to be the bearer and spreader of the ideas of the Croatian National Revival in the area where he worked. For his merits, he was first appointed the honorary and later the regular canon. He spent the last decade of his life in Zagreb where he worked in the service of Zagreb's archdiocese.

XXVI, 32 (9. veljače 1860.), 1, Hrvatski državni arhiv, Zbirka Matičnih knjiga, Matična knjiga umrlih rkt. župe svete Marije u Zagrebu. Dostupno na: www.familysearch.org

Literatura

- BARTOLIĆ, Franjo: *100 godina župne crkve u Kozarevcu*. Kozarevac: Župa sv. Franje Ksaverskoga Kozarevac, 2009.
- CIK, Nikola: *Ekohistorija Đurđevca i Virja u drugoj polovini 18. stoljeća*. Đurđevac: Meridijani, 2016.
- CIK, Nikola: *Povijest gradskog groblja u Đurđevcu*. // Podravski zbornik 41/2015 (ur. Robert Čimin), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2015.
- CVEKAN, Paškal: *Đurđevac kakav nije poznat*. Đurđevac: Skupština Općine Đurđevac, 1991.
- CVEKAN, Paškal: *Virje*. Virje, 1976.
- CVEKAN, Paškal: *Župa i selo Ferdinandovac*. Ferdinandovac, 1974.
- ČORKALO JEMRIĆ, Katica, ur.: *Izabrana djela Ivana Trnskog*. Zagreb: Matica hrvatska, 2017.
- HORVAT, Rudolf: *Povijest Gjurjevca*. Zagreb, 1940.
- IVANČAN, Ljudevit: *Podaci o zagrebačkim kanonicima od godine 1193. do 1924.* Zagreb, 1912.-1924. (rukopis u Nadbiskupskom arhivu u Zagrebu)
- KOŽUL, Stjepan: *Svećenici bjelovarskoga kraja, dio I., Bjelovarski dekanat*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, 2007.
- MADJER, Blaž: *Časti i dobru zavičaja*. Zagreb: 1992. (pretisak)
- PETRIĆ, Hrvoje: *Općina i župa Drnje*. Drnje: Nakladna kuća Dr. Feletar, 2000.
- PETRIĆ, Hrvoje: *Prilozi za popis župnika i upravitelja župa Podravine od srednjega vijeka do 20. stoljeća*. // Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja XIII, 26, 2014.
- RAZUM, Stjepan: *Vjeroispovijedi i župničke prisege Zagrebačke nadbiskupije*. Zagreb: Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, 2010.
- VEČENAJ-TIŠLAROV, Ivan: *Mojemu zavičaju: Prekodravlje u povijesti, legendi i priči*, knjiga četvrta. Gola, 1992.
- ZVONAR, Ivica: *Crkva Svetoga Križa u Šemovcima, 1832.-2012*. Virje: Općina Virje, 2012.

Novine

- Carsko-kr. službene narodne novine XIX, 214 (20. rujna 1853.)
- Carsko-kr. službene narodne novine XIX, 219 (26. rujna 1853.)
- Carsko-kr. službene narodne novine XX, 95 (26. travnja 1854.)
- Carsko-kr. službene narodne novine XXIII, 263 (17. studenoga 1857.)
- Carsko-kr. službene narodne novine XXVI, 32 (9. veljače 1860.)
- Ilirske narodne novine V, 6 (19. siječnja 1839.)
- Ilirske narodne novine VIII, 50 (21. lipnja 1842.)
- Novine horvatsko-slavonsko-dalmatinske X, 81 (9. listopada 1844.)

Neobjavljeni izvori

- Arhiv župnog ureda rkt. župe svetog mučenika Jurja u Đurđevcu. Spomenica župe
- Hrvatski državni arhiv, Zbirka Matičnih knjiga, Matična knjiga umrlih rkt. župe svete Marije u Zagrebu
- Matične knjige rimokatoličke župe svetog apostola Jakova u Donjem Pazarištu
- Nadbiskupski arhiv u Zagrebu, Kanonske vizitacije

Internet

- www.zupadjurdjevac.com
- www.familysearch.org
- CIK, Nikola: *Biskup i banski namjesnik Juraj Haulik u Podravini 1847. godine*. // Podravske širine. Dostupno na: <http://podravske-sirine.com.hr/arhiva/6339> (13. lipnja 2018.)